

CENTO EL BOVO

Dient-li així significaven els seus coetanis que Cento era molt llest. Vicent Casino Canós era un home de bona talla, ben plantat, anava ben vestit, gastava *trage*, capell i sabates en una època en què la indumentària més usual en els hòmens era la tradicional brusa, boina i espadnyes de careta o d'espart (que es feien a la Vilavella). Cento era casat, pare de tres xics i una xica i vivia al carrer Major.

Agricultor ric, va perforar pel seu compte el pou de reg anomenat *de la Mare de Déu del Carme*, que es troba a la part de dalt del barranc de la Serraleta (hui avorrit per salnitros). Això en un temps en què buscar aigua en el secà era tota una proesa, per tal com calia baixar, o *afondar*, cavant amb pic i cabasset, pujant la terra amb corda i corriola, i usant mall i perpal quan es topava amb roca o *tapàs*, fins a profunditats en algun cas de més de cent metres; després, si es tenia la sort de trobar aigua i esta era bona, era menester pujar-la a la superfície amb potents motors de gas o de gasoil. En alguns pous revestien els panys amb atovó o rajola prima i fins i tot hi construïen escala d'obra. Era una empresa de tal volum que per mampendre-la solien ajuntar-se formant societat els llauradors veïns propietaris d'una zona concreta. Si açò ho feia un home a soles, denotava tindre força econòmica, a més d'altres qualitats.

L'any mil nou-cents vint-i-sis va ser molt celebrat pel poble de Nules per tal com es va fundar la Caixa Rural i al juliol es va inaugurar el Teatre Alcázar. Ho va fer amb la representació de dos sarsueles: *La Calesera* i *Los Gavilanes*.

Cento, que era polifacètic, va passar a ser el primer empresari que va tindre el Teatre Alcázar, llavors el millor teatre de la Plana. Es cantava en copla:

*Colon es diu el carrer
i dos coses té d'admirar:
el Jardí del Carnisser
i el teatro d'Alcassar.*

Estant en mans de Cento el local va conèixer la seua major esplendor, ja que per allí passaren les figures de més talla artística del moment, tals com Celia Gámez, Marcos Redondo, Vicent Sempere, Emilio Vendrell i ... tots els que en aquells anys sobreeixien en el món de l'espectacle. A les funcions assistia gent de tots els pobles de la rodalia. Aquells anys que tant d'èxit dugueren al teatre foren per a Cento, paradoxalment, la ruïna. Hi ha qui diu que l'encegaven les *vedettes*. Va vendre tots els seus béns i se'n va anar a viure a València, on va comprar un comerç de teles i va refer la fortuna. Vivint a València, en festes de la Soledat venia tots els anys a la *provesó*.

Hi ha un cas que els majors que varen conèixer Cento recorden tots amb delectació. Els fets varen ocórrer l'any mil nou-cents vint-i-tres, quan Cento era

regidor pel Partit Conservador a l'Ajuntament de Nules i va ser comissionat per a anar a comprar el bou per a les festes de Sant Bartomeu. Passaven els dies i no se sabia res d'ell. Allò no estava clar. El pensament és lliure i cadascú en feia el que volia, coneixent el personatge i de quin peu coixejava. Al cap de quasi dos setmanes va arribar a l'Ajuntament un telegrama de Cento que deia: "TORO ROTO CUERNO. TRAIGO DOS VACAS". Allò era massa. L'alcalde, que llavors era Vicent Huesa Usó, va convocar els regidors (huit del Partit Conservador, tres lliberals i dos del Centre Obrer). Entre tots varen redactar un telegrama que van enviar a Cento i que va fer època, el text del qual deia: "CENTO, PUEBLO PIDE CABESA. VEN CAMPO TRAVIESA".